Глава 3

Убийствата в Катин и Виница

Лятото на 1943 г. добавя мрачни краски върху образа на Съветския съюз. В Европа гръмва скандалът „Катин". По софийските улици са разлепени плакати със свидетелства за зверското избиване на 22 000 полски офицери от НКВД край Смоленск през 1940 г. Излиза и брошурата „Изстрел в тила" с подзаглавие „Гората на смъртта при Катин". Сталин обявява случая за фашистко престъпление, което Гьобелсовата пропаганда иска да припише на Съветския съюз. Швейцарският вестник „Дер Бунд" предлага: „Най-доброто средство за доказване несъстоятелността на германските твърдения би било, ако руснаците разрешат всичките тези поляци, които са вписани като мъртъвци в списъците на Катин, да преминат с марш пред цял свят!" (28) Съставена е международна комисия от авторитетни европейски учени, които участват в ексхумацията и изследването на телата от масовите гробове. В България са наясно кои са истинските убийци на полските офицери и кога са били извършени убийствата. В разследващата комисия е включен и българският патолог д-р Марко Марков. Въпреки това Външното министерство в София приема настойчивите искания на съветския пълномощен министър да бъдат премахнати катинските плакати, отново в името на добрите дипломатически отношения. Премахнати са. (29) През 1945 г. д-р Марков е изправен пред устроения от комунистите така наречен Народен съд. Обвинен в сътрудничество с нацистите и заплашен от смъртна присъда, българският учен е принуден да се откаже от подписа си в международната комисия и да заяви, че не съветските служби, а хитлеристите са извършили масовото клане. Специално е отведен да повтори същата лъжа под клетва и пред Международния трибунал за нацистки престъпления в Нюрнберг. Още през 1944 г. съветска комисия под ръководството на Николай Бурденко прави „собствена експертиза" и набеждава за стореното „немските злодейски ръце". (30) Именно с променените показания на д-р Марков съдебната фалшификация се превръща в официална теза на Москва за следващите десетилетия. През 1990 г. президентът на СССР Михаил Горбачов първи признава, че масовото убийство е дело на Сталин и НКВД, и пре-

дава на полския президент Войчех Ярузелски копия от документи за катинското дело. На 14 октомври 1992 г. Борис Елцин предава на президента Лех Валенса пълния набор от документи на КГБ за масовия разстрел на полските офицери. (31) Впоследствие Владимир Путин добавя: „Моето лично мнение е, че Сталин е поръчал този разстрел от желание за мъст." (32) „Катинската трагедия е престъпление на Сталин и редица негови помагачи" – това са думите на президента на Русия Дмитрий Медведев на 18 април 2010 г. в Краков. (33) Така четирима руски президенти признават отговорността за убийствата. Българските политици, които, знаейки истината, нареждат свалянето на плакатите, ще бъдат разстреляни, а лекарят, участвал в разследването – принуден да лъже под клетва.

Запознаването на българската общественост с кошмарните престъпления на Сталин не се изчерпва с разкритията от Катин. Почти по същото време по сигнали на местното население германците разкриват масови гробове край град Виница в Украйна. Съставената международна комисия от представители на 11 държави установява, че намерените хиляди трупове са на граждански лица, предимно от еврейска националност, разстреляни с два изстрела в тила. Разкрити са 9432 тела в 91 масови гроба, 150 от които са на жени. Убийствата са извършени през 1937–1938 г. В комисията участва и българският съдебен лекар Георги Михайлов. Местопрестъплението е посетено от трима български архимандрити и от видния хирург – професор Александър Станишев, впоследствие вътрешен министър. (34) През 1945 г. Народният съд започва процес срещу д-р Михайлов и тримата духовници с обвинение в сътрудничество с лъжливата нацистка пропаганда. Професор Станишев е вече разстрелян, но д-р Михайлов е принуден да се отрече от подписа си и да припише това престъпление на германците. Духовниците са осъдени и пратени в затвора. От разсекретените в края на миналия век съветски документи е установено безспорно, че масовите убийства са дело на НКВД. (35)